

Descartes

Opere:

1637: *“Discurs asupra metodei”* corespunde nevoilor noi intelectuale ale timpului, care este sãtul de logica și de știința aristotelică.

1641: *“Meditațiile metafizice”* în latină; concepția metafizică a lui Descartes.

Metafizica este cunoștința primelor principii. Pentru a clădi o filozofie, aceste prime principii trebuie bine asigurate, trebuie să fie absolut certe. Descartes își dă perfect seama de aceasta; de aceea primul moment al filozofiei sale va fi de a pune în îndoială toate cunoștințele pe care le-a primit până acum. Scopul era de a găsi elemente absolut sigure, neîndoielnice, pe care să poată clădi tot restul. Descartes va constata, deci, că simțurile îl înșală, va pune în îndoială chiar faptul că are corp.

Deși toate lucrurile, cele care ne par mai sigure au fost puse în îndoială, rămâne totuși ceva sigur și anume faptul că eu gândesc, că mă îndoiesc. Dacă mă gândesc și mă îndoiesc, este sigur că exist. Formula sa va fi *“Cogito, ergo sum”*. Aceasta înseamnă însă că conștiința gândirii, deci a sufletului este mai sigură decât conștiința pe care o avem despre lumea exterioară. Credința obișnuită că nu cunoaștem nimica mai sigur decât această lume a simțurilor pe care o atingem, a vedem, este astfel răsturnată.

Corpurile nu ne sunt deci cunoscute prin simțuri cu certitudine. Singura certitudine absolută este a existenței noastre, noi care gândim și ne îndoim. Dar aceasta înseamnă că conștiința sufletului este mai sigură decât aceea a corpurilor. Substanța este *gândirea*, iar substanța corpurilor este *întinderea*. Prin gândire Descartes înțelege nu numai gândirea în sens restrâns, ci și percepția, voința.

În ceea ce privește natura corpurilor, ea fiind întinderea, ea este în ultimă analiză de natură geometrică, mecanică. Fenomenele corpurilor sunt provocate de mișcare. Prima lege a naturii este că fiecare corp continuă să rămână în starea în care se află (inerție) și că el nu se mișcă decât când este mișcat de un alt corp. Totul se petrece după legi determinate, necesare. Lumea este o mecanică universală.

Lumea corpurilor și lumea spiritelor formează astfel pentru Descartes două lumi cu totul diferite, două substanțe diferite. Ființa umană unește și ea amândouă substanțele prin relația care există între suflet și corp.

Despre natura spiritului uman și că el este mult mai ușor de cunoscut decât corpul:

“Prin corp înțeleg că tot ce este terminat printr-o figură, ce poate fi cuprins într-un loc sau umple un spațiu în așa fel încât să fie exclus orice alt corp care poate fi simțit sau prin atingere, sau prin vedere, sau prin auz, prin gust sau prin miros, care poate fi mișcat în mai multe feluri, nu prin el însuși într-adevăr, dar printr-un lucru, străin, care-l atinge și de la care primește un șoc. Căci nu credeam că aparține naturii corpurilor de a avea puterea de a se mișca singure, ca și aceea de a simți sau de a gândi...”

Caracteristicile sufletului:

“Primele sunt că mă hrănesc și că merg. Dar dacă este adevărat că n-am un corp, atunci este adevărat că nu pot nici merge, nici să mă hrănesc. Un altul este faptul că simt. Dar nu poți simți fără corp, în afară de faptul că am crezut câteodată că simt unele lucruri în timpul somnului pe care, la deșteptarea mea, am recunoscut că nu le simțisem. Un alt atribut este că gândesc și găsesc aici că gândirea este un

atribut care-mi aparține; ea singură nu poate fi desfăcută de mine. Eu sunt, eu exist, aceasta este sigur; dar cât timp? Atâta timp cât gândesc; căci poate s-ar putea întâmpla că dacă aș înceta de a gândi, să încetez în același timp de a fi.”